

JÉZUS TUDOMÁNYA TŰZ.

— Karácsoni beszéd. —

Azért jöttem, hogy e világra tüzet bocsássak, és mit akarok, ha immár meggerjedett? Luk. 12, 49.

Ünnepies érzéssel s ünnepies gondolatokkal eltelve jöttünk fel az Úrnak házába e reggelen ai. hogy a mit tizennyolczszáz év lefolyása óta szüntelen gyakoroltak a keresztény hivek, a hit világánál megújítsuk mi is urunk és megváltónk születése emlékét s ünnepszentelésünk által lerójjuk a hála és kegyelet szent tartozását az iránt, ki életével új irányt adott az emberiség törekvésének s halálval megtanított rendületlenül megállani elveink s az igazság mellett. Szép és magasztos eljárása ez a ker. egyházaknak; mert ez által nemcsak a valódi érdem iránti elismerésnek adnak kifejezést, hanem ama nagy és szent cél: a tökéletesedés felé is, melyet éppen ez ünnep tárgya, Jézus tűzött követői elé, egy újabb lépést tesznek mindazok, kik abban részt vesznek.

Menjünk el tehát ai mind Bethlehemig és lássuk meg a dolgot, melyet az úr nekünk megjelentett; menjünk el gondolatban ama kis országba, mely az igaz valóságoknak megszentelt földe; hol annyi vér folyt el az Isten igaz imádása utáni szent küzdelemben s oly sok nemes szív hamvadott el megváltója utáni vágya égő tüzeiben! Menjünk el oda, hol a napkeleti bölcsek a zsidók most született királyát puhatolva keresik s az angyali karok dicsőséget zengenek a magosságban lakozó Istennek s egyszersmind hirdetik e földön a békességet és az emberekhez való jóakaratot; oda, hol minden szív, mintegy lázban ég a születés feletti örömtől s a vén Simeon is immár békével hal meg, mert látták szemei a világ idvezítőjét, kit sok próféták és királyok kívántak volna látni, de nem láthaták; menjünk oh menjünk oda, hol zengett amaz égi szózat: ez az én szerelmes fiam, őtet hallgassátok!

De mi ez? az általános, a köz örömet minő zokogás és velet szaggató sirás zavarja meg? miért szaggatják meg ruháikat s

futkosnak Bethlehem édes anyái feldult arczczal az utczákon és köztérekén? minő zsvaj és jajveszékelés ez, hogy a kiáltás Rámában is meghallatott? Oh fordítsuk félre tekintetünket s ne nézzük az iszonyu mészárlást, mit egy emberi érzéséből kivetközött zsarnok szivtelen katonáival miveltet, kardra hányatván bős dühében Bethlehem ártatlan kisdedeit; ne nézzük ezt, hisz szivünk megszakadna a borzasztó látványra; hanem inkább adjunk hálát a mi megtartó Istenünknek, ki annyi veszélyek közt is megóvá életét annak, ki később édes szavaival s ige balzsamával oly sok és kesergő sziveket gyógyított meg s feledteté el veszteségeit annyi édes anyának!

Igen ai mert attól fogva, hogy a boldogító evangelium igéje megzendült ajkain, a mai napig az ő szavai, példaadása és tettei adának irányt az emberiség jobbjai törekvésének. Nincs az életnek oly viszonya, nincs oly helyzet s az emberi léleknek oly homályos küzdelme, a melyben ő tájékozást s abból kivezető utat ne jelölt volna; csakhogy, mint nagy lelkekkel szokott megtörténni már első fellépténél ugy ellenfelei mint követői félreértették, s azután is többet foglalkoztak személyével, mint igyekeztek volna szavainak helyes értelmét felfogva a szerint élni és cselekedni. Évszázakon keresztül mélyedtek belé a meddő hitvitákba s tették egyetlen betütől függővé az igazhitüséget; és a midőn ezt tették, gondtalan eljárásukkal felzavarták az örökéletnek tisztavizét annyira, hogy már-már megszűnt igaz lenni a nyilatkozat: a ki iszik e vizből, soha meg nem szomjuhozik, mert az evangelium egykor oly kristálytisza vize ép ugy ihatatlanná vált vala, mint a mily megemészt-hetetlen volt a farizeusok tudománya.

Pedig ai a világmegváltás eszméje csakis azon az úton valósulhat meg igazán, ha a Krisztust igyekezünk élővé tenni magunk között, vagyis az ő saját szavainak helyes értelmezésére törekedvén életünket azok szerint folytatjuk. Ezt pedig viszont csak ugy érhetjük el, ha tisztában leszünk Jézusnak világrajövelele, mondjuk élete céljával. Több helyt kijelenti ezt saját maga s kézen fogva vezet mintegy a tiszta értelemre, hogy ne legyünk homályban és kételkedésben felőle. Ilyen nyilatkozat foglaltatik egyebektől eltekintve alapigénk szavaiban is, hol ezt mondja: én azért jöttem, hogy e világra tüzet bocsássak, és mit akarok, ha immár meggerjedett?

Nagyon világos és érthető e kijelentés ai, mert ebben az is ki van mondva az úr Jézus az életet, erőt és tevékenységet s ezeknek

fenmaradását hozta és tette bizonyossá; a hol pedig életerő és tevékenység nincsen, ott halál és pusztaság van. Tűz nélkül nemcsak hogy az állati és növényi élet sem képzelhető, de az erkölcsi és szellemi világ sem állhat fenn. Azonban, hogy semmi kétség bennetek ne legyen, kijelentem, hogy az a tűz, melyet a ma született Jézus e világra bocsátott, nem ama romboló erő, mely javainkat elhamvasztja, hanem ama mennyei fény és világosság, mely az ő tudományával e világban szétáradott. Hogy erről meggyőződhesetek, kíséreljétek a szokott figyelemmel beszédemet.

A Jézus tudománya tűz afiai, mert szivünkben ez gerjeszt ma is meleget, hogy abban a szeretet virágai, a jótettek gyökeret verjenek. A kereszténységet megelőző minden vallás csak egy külön népfaj vallása volt, a nép természetéhez, szokásaihoz s faji jellegéhez alkalmazott. Maga a zsidó vallás is, bár az egy Isten imádáson alapult s így legtökéletesebb volt az addigi vallások közt, csak a zsidóság sajátja lehetett s teljességgel nem tudott hódítani a többi népfajok között; sőt utoljára annyira kivetkőzött ez is a maga eredetiségéből, hogy többé nem lehetett a lélek nyugalmanak eszköze s nem melegült fel a sziv általa Izraelben sem. Ekkor zendült meg a prófétai szózat a Jordán mellett: Készítsétek az urnak utát és egyengessétek az ő ösvényét, mert a fejsze immár a fának gyökerére vettetett s valamely fa nem terem jó gyümölcsöt, kivágatják s a tüzre vettetik. És úgy lőn; eljött, éppen a maga idejében jött el, a ki keresztelt tüzzel és szentlélekkel s megtisztította a vallási élet romlott levegőjét s egy egészséges áramlatot indított meg e kijelentéssel: Az Isten lélek s a kik őt imádják, szükség hogy lélekben és igazságban imádják, mert ő nem gyönyörködik vérben és áldozatokban. Immár hiába dicsekednek Zsidóország nagyjai, kik a Mózes székében ülnek, hogy ők Ábrahám maradéki, tehát a kiválasztottak s így az idvesség örökösei, mert az Isten a kövekből is támaszt fiaikat Ábrahámnak. Most már boldogok a tisztaszivűek, a békeségre igyekezők, az alázatosok, kik éheznek és szomjuhozják az igazságot s a kik háboruságot szenvednek az igazságért: mert ők örökség szerint birják e földet, Isten fiainak mondatnak és övék a menyeknek országa.

Az, a ki eljött, hogy másoknak szolgáljon s nem azért, hogy mások szolgáljanak neki, eltörölte a lélekölő ceremóniákat, s leoldozta a nép lelkéről a százévek hosszú során reáarakott nehéz bilincseket, melyek azt e földhöz kötötték, s szabad szárnyalásában meggátolták; ő csupán e két egymásból folyó törvényt adta elejünkbe: szeressed Istent és szeresd felebarátodat; mert e kétben benne foglaltnak minden addigi tanítások és prófétálások. S ime afiai, valóban az a szeretet lón szegletköve a Jézus tanításain felépült ker. vallásnak, s ha szétnézünk magunk körül s vizsgáljuk az emberek tényeit és eljárásait a társadalmi életben, meg kell vallanunk, hogy ha látunk is tévedéseket, hibákat és bűnöket, minthogy azoktól teljesen ment a gyarlóság alá vetett ember nem is lehet, de hogy a Jézus tudománya, e mennyei tűz, ma is jótékonyan melegíti a sziveket és pedig tán nagyobb mérvben, mint bármikor, az kétségbevonhatlan.

Némileg ellentmondásosnak tetszhetik ugyan e nyilatkozat, ha tekintetbe vesszük, hogy a vallástalanság s a vallás iránti hideg közönyösség mennyire s mily általánosan el van terjedve s hogy bizony sok helyen sirnak Sionnak utai, mert nincsenek, a kik azokon fölmenjenek, az Urnak szent házába. Ámde ne feledjük afiai, hogy urunk mondá: nem azok, kik ezt mondják, uram, uram! mennek be az Isten országába, hanem a kik cselekszik a mennyei atya akarátját; és ismét: az igaz istenitisztelet ebben áll: meglátogatni az özvegyeket, árvákat, vagyis az elhagyottakat nyomoruságok idején és lehetőleg segíni rajtok. E tekintetben pedig igazán meglátszik a sziveken Jézus szellemének s az általa gerjesztett tűznek melegítő hatása. Beszéljenek erről a különbnél-különféle jótékony egyletek s az ezek által létesített emberies intézetek; az árva és szeretetházak, óvodák, a háboruk gyilkos fegyverei által tehetetlenné vált szerencsétlenek befogadására állított menhelyek, a bűnösök javítására létesített hajlékok. Szóval afiai a ker. társadalom hovatovább mind jobban át van hatva a nagy mester szellemétől, ki példát adott nekünk, hogy a mint ő cselekedett, mi is úgy cselekedjünk; ez pedig, meggyőződésem szerint annak bizonyítéka, hogy a Jézus tudományában rejlő élettűz napról-napra gerjed a szivekben s azokat jótettekre hevíti.

Hogy a Jézus tudománya tűz, megtetszik onnan is, mert az ma is fényt és világosságot áraszt az elmékbe, hogy a tudatlanság,

babona és vakhit homályát elűzze. Tudatlanság, babona és vakhit valának minden időben s ezek ma is az emberiség legnagyobb ellenségei s a tökéletesedés és haladás útjában a legveszedelmesebb akadály ezek voltak mindenha. S fájdalom, sokszor megtörtént, hogy magok a nép vezetői valának leginkább vakok, vagy az önérdék, vagy a valóságos tudatlanság vakjai; és mert vak vezeté a világtalant, természetesen vezető és vezetett egyaránt verembe estek. Az úr Jézus pedig a világmegváltása munkájára tökélvén el magát, azt éppen az által indította meg, hogy mindenfelé harczot izent a tudatlanság mindenféle fajainak, mert a mint oly igazán és szépen mondá: az igazság teszi szabadokká csak az embereket; s ezért valamint ő maga, úgy választott tanítványai is oda törekedtek, hogy minél szélesebb körben terjedjen az igazság ismerete, hogy ne legyen véka alá rejtve a meggyújtott gyertya, hanem áraszszon világosságot mindeneknek.

És afiai bár tizenkilencz száz év már nem sok hiján eltelt, mióta ez a világosság terjed s ez a fény árad szét az emberi elmékbe, mégis sok a homály és sötétség ma is, nemcsak az ugynevezett népnél, hanem a miveltebb osztályok körébe tartozóknál is. És mit mondjunk azokról, kikhez még eme mennyei világosság fénye el nem hatott? Kik ma is abban a szomorú állapotban vannak, mint voltak a Jézus születése előtti népek, leigázva a ceremóniák, a babona és vakhit sötét börtönében? mit mondjunk azokról, kik még a bálványimádás fojtó légköréből maig se jutottak ki s a kikre ma sem alkalmazhatni a prófétai szózatot: a sötétségben ülő nép látta nagy világosságot! bizony a vadság és durvaság sok elszomorító jeleivel találkozhatni most is ott bármily téren; mert hiányzik a keresztény szellem amaz üdvös befolyása, mely e világban mindenütt, művészet, mesterség, tudomány mezején oly szembe-tünően nemes befolyást gyakorolt s elmondhatjuk, hogy a mi szép, nagy és nemes létrejött, mind az a keresztény szellem hatása alatt jött létre, vagy hogy a tételt megfordítsam, minthogy így is igaz: tudomány, művészet, mesterség egyaránt a keresztény eszme szolgálatában állanak s annak terjesztésére működnek közre mindannyian s mihelyt valamelyik ezzel ellentétbe helyezkedett, megszűnt eszményi lenni, csak napi és földi érdekeknek szolgál s így állandóságra nem számíthat.

Kell-e mondanom afiai, hogy a kereszténység a legtökéletesebb eszményiség kifejezése? avagy lehet-e csak képzelni is nagyobb eszményiséget annál, mint a mi e parancsban foglaltatik: **legyetek**

tökéletesek, mint a ti mennyei atyátok tökéletes? szeressétek ellenségeiteket, áldjátok azokat, kik titeket átkoznak s tegyetek jól azokkal, kik háborgatnak és gyűlölnék? avagy ennél? ha a te szemed megbotránkoztat tégedet, várd ki azt és vedd el, mert jobb neked, hogy egy a te tagjaid közül elveszszén, mint egész tested a gyehennára vettessék? Mindezek s más ezekhez hasonló intelmek és parancsok kétségkívül megdöbbennek a kicsinyhitűeket, hogy ezt kérdezzék Nikodemussal: mi ként lehetséges ez? s pedig lehetséges, csakhogy nem egy nap érhető el s nem is egy év alatt, hanem ki van vele a tér jelölve a folytonos tökéletesedésre, mint a melyre az összes emberiségnek amugy is szüksége van. Mert hiszen, ha csak oly czélt tűzött volna elének az ur Jézus, a mi egy pár ezer év alatt valósítható lenne, mire törekednének százezer és több évek mulva az emberek? Korunk és a legközelebbi évek tanulmányai s alkotásai mutatják, mily sokat tökéletesült a világ; s ki tudja? a közeli s még inkább a távoli jövőben mily dicső és nagyszerű eszmék csirái rejlenek, akár a társadalmi, akár az egyházi élet mezejére gondoljunk. De annyi tény, hogy minden törekvés a tudatlanság és babona elenyésztetésére irányul s a vakhit helyett élő, munkás hitet ápol és terjeszt, mely egy szebb és jobb jövő záloga leend minden körülmények között!

Kedves afiai! nem akarom figyelmeteket kifárasztani s nem akarok türelmetekkel visszaélni; pedig még sokat lehetne és kellene is felhoznom annak megmutatására, hogy a Jézus az ő tudományában valósággal tüzet gerjesztett a világban, melynek lángolása mind nagyobb mérveket ölt. De elégedjünk meg most a hallottakkal, mert azokból is meggyőződhattunk, hogy az ur Jézus eszméi, tanításai nemesítették meg a sziveket, világosították meg az elméket s tették az embert Istenfiává, tehát valódi emberré. Méltó tehát, hogy az emléke mindig fenmaradjon, mig e világon az evangelium hirdettetik s az ő születése napját örömmünneppé szenteljük, mint oly emberét, kinél nagyobb soha nem született. Ámen.

ÜRMÖSI KÁLMÁN.

VI. ZSOLTÁR*)

Uram ki busulsz bűneim miatt
S haragra gerjedsz ellenem:
Kérlek ne feddj, ne ostorozz tovább,
Bár büntetésed méltán viselem.
Oh könyörülj, légy irgalommal,
— Nem bírok már a fájdalommal:
Fölháborodtak csontjaim.
Oh nézzd erőtlenségemet.
Gyógyíts meg — engemet.

Ne késs, ne késs! oh térj hozzám Uram!
Lelkem, hitem, már ingadoz,
És csüggedezve búsan kérdezi:
Meddig késik még vigaszod?..
Mentsd meg lelkem, míg elragadja,
A csüggedésnek áradatja.
Oh szabadíts meg jó Uram!
Ha nincsen nékem érdemem:
Irgalmad légyen én velem.

Miért boritnál szemfedőt reám? ...
A sirba nincs emlékezet!..
S ha dalnokod a sirba száll alá:
Ki zeng neked dicséretet?..
Fohászom lankadt: minden éjjel —
Ágyam feresztem könnyeimmel
És nyoszolyámat öntözöm...
Arczom megvénült, hervatag:
A bú s az ellenség miatt.

Távozzatok előllem álnokok!
Siralmam végre fölhatott!..
Kértem... könyörgtem... és ime az Ur
Meghallgatott!.. meghallgatott!..
Piruljatok meg, szégyenülve.
És bűnötektől üldöztetve
Legyen mind annyitok!..
Kikért szállott rám szenvedés:
Szégyen reátok s megvetés.

RÉDIGER GÉZA.

*) Felolvastatott a marosköri Dávid F. fiók egyletnek 1886. dec. 7-én tartott gyűlésén.